3de. JAARGANG. CURACAO DEN 20en. FEBRUARI 1886. N° 112.

AMIGOE DI CURACAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao.* — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba.* — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire,* — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.—pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,—pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.
aankomst alhier:

21 Feb.	*Harrison*	van Liverpool.
27 „	*Maracaibo*	„ Maracaibo.
27 „	*Caracas*	„ New-York.

CALENDARIO.
Februari.

21 DOMINGO	*Septuagesima*
22 LUNA.	Catedr. di S. Pedro na Antioquia.
23 MARTES.	S. Pedro Damiano, doctor.
24 RAZON.	S. Matias, Apostel.
25 HUEBES.	Sta. Margaritha, v.
26 VIERNES.	S. Porfirio, ob.
27 SABRA.	S. Leandro, ob.

STAND DER MAAN.



L. K. 25 Feb. 1½ ure 35 m. P. M.

Opkomst der Zon:
25 Feb. 6 ure 6 min.
Ondergang der Zon:
25 Feb. 5 ure 54 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.
vertrek van hier:

1 Maart	*Philadelphia*	naar New-York
3 „	*Maracaibo*	„ Maracaibo
12 „	*Caracas*	„ New-York

OPHELDERINGEN

BETREFFENDE
het verleenen van de Christus-orde aan Prins v. Bismarck.

De glorie van het Pausdom, evenzeer als zijn invloed en macht, heeft in de laatste maanden wel allermeest uitgeschenen in de oplossing van het teedere politieke vraagstuk der Carolinen-eilanden. Daar ligt iets wonderbaars in het feit, dat een Paus door een Protestantsche Regeering in die gewichtige aangelegenheid tot Bemiddelaar gekozen werd; dat, krachtens dit feit, de Gevangene van het Vaticaan door de machtigste natie der wereld in zijn vorstelijke waardigheid erkend is geworden; dat de Paus van Rome— die Pruisens rechten tegenover de Katholieke Kerk niet zou willen erkennen, gelijk het heet, en dus hoogst onrechtvaardig en kortzichtig moet zijn — door den Kerkvervolger-zelven voor het aanschijn der wereld verheerlijkt wordt om zijn wijsheid en rechtvaardigheid.

Nauwelijks echter heeft men de volle kracht van dat feit toch eindelijk ingezien, en de bespiegelingen daaromtrent gestaakt, of het is de Pauselijke onderscheiding, aan Bismarck verleend, die een voorwerp gaat worden van aller aandacht, verrassing, en overpeinzingen. Vragen werden gedaan als deze: Wat bewoog den H. Vader tot het verleenen van de Christus-orde aan één protestant, die tegelijk de grootste aanrander is van de vrijheid der Katholieke Kerk in Pruisen; waarom aan Bismarck die Orde geschonken en niet aan den Spaanschen minister; waaaom ging deze decoratie van een *persoonlijk* schrijven des Pausen vergezeld?— Zoo werd dit schrijven van Leo XIII aan Prins v. Bismarck ontleed, beredeneerd en geprezen of gelaakt van het opschrift *„Excelso viro”* af, tot de onderteekening met den naam des Pausen toe.

Een beknopt en zakelijk antwoord op vele dier moeielijkheden gaf de Romeinsche Correspondent van de Tijd den 12n Januari ll. Wij nemen hier, zeker tot genoegen onzer Lezers, dat stuk over.

„Uit verscheiden hier ontvangen particuliere brieven valt af te leiden, dat niet weinig Katholieken vooral in Duitschland door het bericht van de onderscheiding, welke de H. Vader aan prins Bismarck heeft toegekend, zeer verrast zijn geworden. Dit is des te meer opmerkelijk, wijl de katholieke pers met groote juistheid de zaak als een diplomatieke beleefdheidsvorm opgehelderd en gekarakteriseerd heeft: als een zaak verder, die evenmin in betrekking staat tot den kultuurkamp, als de pauselijke bemiddeling, welke er aanleiding toe gegeven heeft in de quaestie der Carolinen-eilanden. De lieden, die altijd bevreesd zijn dat Leo XIII in vraagstukken van kerkelijk-politieken aard te groote toegevendheid jegens de Pruisische Regeering zal aan den dag leggen, toonen daardoor eenvoudig dat zij den Paus en diens verheven plichtgevoel niet kennen, en dat zij hem niet die mate van vertrouwen schenken, waarop hij als Opperherder en Vader der geheele katholieke Kerk mag aanspraak maken. Leo XIII heeft gedurende den loop der onderhandeling met de pruisische Regeering over kerkelijk-politieke quaestiën te dikwijls verklaard, welke punten tot herstel van den kerkelijken vrede volstrekt noodzakelijk zijn, dan dat men, zonder hem te beleedigen, ooit zou kunnen aannemen dat hij dit standpunt zal laten varen. Hem alleen echter staan ter beoordeeling de wijze en de vorm, waarop deze voorwaarden in vervulling kunnen treden. Leo XIII heeft ongetwijfeld geen meer innigen wensch dan den Kultuurkamp geëindigd en de kerkelijke toestanden in Pruisen geregeld te zien; en zijn wijsheid, die bij vele gelegenheden schitterend gebleken is, strekt tot waarborg, dat niemand beter dan hij de geschikte middelen en wegen zal weten op te sporen. De dienst, welken hij door zijn bemiddeling in het vraagstuk der Carolinen-eilanden aan het Duitsche Rijk bewezen heeft, maakt alvast dat de meest invloedrijke persoonlijkheden te Berlijn vriendschappelijke gevoelens jegens zijn persoon hebben opgevat, en ook dit kan bij de onderhandelingen over kerkelijke zaken van belang zijn. Dit schijnt zelfs in de quaestie der vervulling van den aartsbisschoppelijken zetel van Posen reeds het geval te zijn geweest, want van Pruisische zijde heeft men eindelijk de candidatuur van den Domproost van Culm, Mgr. W a n g u r a, in ernstige overweging genomen; en in kerkelijke kringen wordt hier verzekerd datreeds overeenstemming verkregen is.

In een niet-katholiek Duitsch blad, dat mij in handen gekomen is, wordt de opmerking gemaakt dat de Paus den minister-president van Spanje niet gedecoreerd heeft, welke omstandigheid een nog hoogere beteekenis zou verleenen aan de onderscheiding, welke Von Bismarck is te beurt gevallen. Deze opvatting is echter geheel onjuist, want tot dusver heeft alleen keizer Wilhelm door het schenken van een Pruisische orde zijn dank voor de pauselijke bemiddeling betuigd, en zoo was dan ook de Paus alleen jegens hem in de gelegenheid om deze hoffelijkheid door het verleenen van zijn hoogste orde aan den leidenden staatsman van het Duitsche Rijk en aan den bij zijn persoon geaccrediteerden Pruisischen gezant te beantwoorden. Wanneer de Spaansche Regeering op gelijke wijze handelt, lijdt het geen twijfel, dat de Paus zich ook tegenover Spanje niet onbetuigd zal laten.

Het *persoonlijk* schrijven des Pausen, waarvan de toezending van het ordeteeken aan prins Von Bismarck vergezeld ging, is niet uitsluitend als een bijzondere onderscheiding van dezen staatsman op te vatten. De gewone manier zou een Breve geweest zijn, welke dan door kardinaal Ledechowski, als secretaris der Breven, had moeten onderteekend worden. Door den thans gevolgden weg in te slaan, heeft Leo XIII dus een nieuw bewijs gegeven van fijn gevoel. Ook zijn de woorden, door den Paus in den aanhef van zijn schrijven gebezigd: *Excelso viro magno Cancellario,* door veel bladen verkeerdelijk vertaald: *den verheven man, den grooten kanselier,* alsof daardoor bewondering en lofprijzing bedoeld waren. Deze woorden zijn inderdaad niets anders dan de Latijnsche vertaling van den Von Bismarck toekomenden officiëelen titel. Het woord *cancellarius* zonder meer zou bureaulist of secretaris beteekend hebben, en voor het Duitsche *durchlaucht* (Zijne Doorluchtigheid) bezit het Latijn geen woord, dat er volkomen mede overeenstemt.

Bij gelegenheid van deze onderscheiding zijn ook in verscheiden bladen geheel onjuiste mededeelingen verstrekt omtrent de pauselijke ridderorden. Zoo hebben de Pausen als regel aangenomen, nimmer aan regeerende vorsten een orde te schenken, dewijl zij zelven ook geen decoraties aannemen. Aan katholieke regeerende vorsten zijn zij gewoon door het geschenk van den gewijden hoed en degen, aan vorstinnen door dat van de gewijde gouden roos een blijk van bijzondere onderscheiding te verleenen. De Christus-orde schenken zij in buitengewone gevallen aan zeer hoog geplaatste en bijzonder verdienstelijke personen. Op deze orde volgt de Pius-orde, welker eerste klasse aan prinsen van vorstelijken bloede, aan ambassadeurs en andere personen van gelijken rang geschonken wordt. Met het grootkruis van de Gregorius-orde worden gewoonlijk de gezanten vereerd.

SITUACIOM DI PAPADO.

Den un discurso koe Papa Leo XIII a dirigi na Santo Colegio di Cardenalnan, un dia promer koe Pascu di Naccimentoe, Su Santidad a fiha Su atencion riba e UNIDAD admirable, koe hende por observa den Catolicanan di henter mundoe, den e tempoe-aki di prubamentoe pisar, koe Iglesia di Cristóe ta presente.

E sigiente palabranan-aki di e discurso di Su Santidad ta pinta coe mees tantoe exactitud como coe forza, e situacion den cual Papado ta hajé actualmente.

"Ta doena Nos motiboe pa hustoe contentamentoe, Papa dici, di mira koe Reinado di Hesu Cristoe ta aumenta riba mundoe i penetra té den teranan di mas aleuw, i koe camindanan di mas fácil i mas liher ta habrir pa propagacion di fé den dominionan di mas extenso. Asina ta bini na luz e fecundidad inagotable, koe omnipotencia Dibina a doena na Iglesia pa grandi utilidad di mundoe. Nada ta anima Nos asina tantoe, manera ora Nos mira magestad di Papado Romano rondonar di veneracion, respeto i amor, meescos koe tabata sosode masjar poco tempoe pasar; pasobra tendencia di toer Nos esfuerzonan ta pa e fin noble-aí: henter Nos bida ta dedicar n'esai.

"Ma noema e motiboenan di contentamentoe ta masjar mezclar coe moetiboe pa no poco amargura. Promer i di mas serio di e amargura-nan ta e situacion, den cual Nos ta obligar di biba, pa causa di corrupcion di tempoe, [está, koe Papa ta biba den su mees Stad, Roma, como un prisoniero: nan a horta Su tera i posesion, menos e Palacio, grandi koe jama *Vaticano*.]—un situacion indignoe di Vicario di Cristo, na contradiccion coe su dignidad i coe su mision dibina riba mundoe. E situacion-aí ta bira constantemente mas serio, pasobra revolucion no ta stop nunca i é ta extende i afirma su conquistanan té na Roma, na perhuicio di Iglesia i di Papado. Leynan, koe nan ta prepara, ta amenaza coe inhuria nobo. Asina por egemplo, *ley di divorcio* ta rebaha e dos cualidad esencialnan, koe Legislador dibino kier a doena na Santoe Sacramentoe, na beneficio també di familia i di sociedad civil.

"Coe su otro *ley riba propiedad di Iglesia*, revolucion ta pone su manoe té hasta riba ultimoe resto di biennan di Iglesia, i arrebatando Iglesia di su biennan inviolable i pa asina tantoe motiboe santoe, revolucion tin pa obgeto, corta trabao di Iglesia mas i mas, coe otro palabra: tene Iglesia den un estado di dependencia. Ta conocir e violencianan, coe cual den ultimoe tempoe nan a coeminza pone manoe riba institucionnan di Iglesia, i kier kita foi dié institucionnan-aí nan caracter religioso, koe piedad di bienhechornan a imprimi riba nan; coe pretexto frívolo i pa grandi ofensa na santa autoridad, nan ta somete e institucionnan-aí na poder civil.

"Ma, maské nada di esainan no tabata existi; maské esnau, koe ilegalmente tin poder den nan manoe na Roma, moestra di mas grandi respeto pa Iglesia i pa su Cabez, anto ainda mees situacion actual di Papa di Roma lo no bira p'esai mas dignoe ó á lo menos soportable. Mientras ta un hecho público i notorio, koe Nos no ta donjo di Nos poder na Roma, ma koe Nos ta entregar na gracia di un otro; mientras Nos garantia ta depende di es-un koe di hecho ta goeberna na Roma, i di leynan semper mudable segun circunstancia políticanan di mas variable di majoría — mientras tantoe situacion di Papa lo keda insoportable. Di ki manja koe nan vale nan, pa trece algun dulcificacion acerca, e situacion-aí lo keda semper—pa causa di un falta intrínseca i radical — inconciliable coe libertad i independencia koe ta corresponde na Cabez di Iglesia.

"Cada dia Nos ta sinti mas i mas e obligacion koe Nos tin riba Nos, di mantene intacto toer derechoe santoenan di Silla Apostólica i cada un separar tantoe contra artificionan di traicion como contra violencia. I e obligacion-aí Nos kier jena, coe judanza di Dios, té na último."

Foi dié palabra-aí asina elocuente koe enérgico, di Su Santidad poersigidornan di Papado meste comprende koe ningun di nan *concesion* por separa nos Santo Padre foi su camina koe E meste sigi como Cabez *único* di Iglesia di Cristoe. Papa ta moestra koe lo E no conformé, sino coe lo ké E ta exigi coe *derechoe*, esta: Su poder, libertad i independencia completoe.

Prusia i Papa.

Siman pasar nos a doena noticia di manifestacionnan di gratitud hacir na Su Santidad nos Santo Padre, como Mediador den asuntoe di Islas-Carolinas, i awé nos tin gustoe di pone na conocementoe di nos Lezadornan e sigiente detayenan riba e mees asuntoe.

Dia 23 di December pasar, poco promer koe merdía, nos Santo Padre a ricibi Senjor *Von Schlözer*, encargado di Prusia na Roma, na audiencia particular i ricibi foi dié personalmente manifestacion di gratitud di Emperador di Alemania, koe e encargado-aí a larga ofrece caba na Su Santidad algun dia promer, pa intervencion di Cardenal-Secretario di Estado.

Senjor *Von Schlözer* dici: *Su Soberano ta manifesta Su Santidad su gratitud pa e oficiosa benevolencia i imparcialidad, coe cual Su Santidad a efectua e mediacion.* Senjor *Von Schlözer* a bisa tambe, koe Su Santidad, coe n'e mediacion-aí *a restablece i fortifica den Alemania coe Spanja e relacion amistosonan, koe tabata amenazar pa un tempoe largoe pa causa di un mal comprendementoe.* Na fin Senjor *Von Schlözer* dici, semper na nomber di su Soberana: *Su Magestad ta combencir koe Santo Padre lo a sinti mees satisfaccion koe Soberanonan di toer e dos nacionnan a sinti pa e resultado feliz di Su obra di paz.*

Den e manifestacion oficial-aí di gratitud di Emperádor Aleman tabata evitar coe precaucion di mas grandi, manera toer hende tá mira, toer alusion riba e hecho, koe den Santa Silla i Reinado di Prusia, di cual e mees Emperador Aleman ta soberano, ta existi foi hopi anja caba un diferencia masjar serio. Senjor *Von Schlözer*, koe tabata temporalmente nombrar como representante plenipotenciario di Imperio Aleman pa caba e asuntoe di Islas-Carolinas, a pone fin na su trabaonan como tal, i el a bolbe ocupa su puesto di encargado Prusiano, na kende ta especialmente recomendar pa contribui na restablecimentoe di paz coe Iglesia na e tera, koe é ta representa. Pa grandi koe deseo di nos Santo Padre por ta, pa efectua un dia e obra-aí di paz, nan no kier resolve ainda na Berlin, pa haci e paz-aí posible. Esfuerzonan di Senjor *Von Schlözer*, pa keda riba bon pia coe Cardenalnan i otro persona haltoenan di Corte di Papa, merece estimacion berdaderamente. Asina por egemplo, poco dia pasar, na fiesta di jubileo sacerdotal di oro di Cardenal Bartolini, Senjor *Von Schlözer* tabata un di tantoe hendenan koe tabata presente tantoe na solemnidad eclesiásticonan como na felicitacion koe tabatin despues. Ma, formulanan di cortesia só ta juda masjar poco, mientras nan no kier concede lo ké Papa meste exigi como condicion necesario di bida pa Iglesia Catolica na Prusia. Si esai sosode un dia, Leo XIII su satisfaccion lo ta sigur muchoe mas grandi koe pa resultado feliz di Su mediacion den Alemania i Spanja.

(*Correspondentie.*)

Aruba, 4 Februari 1886.

Op uw verzoek om de meest nauwkeurige inlichtingen te mogen ontvangen met betrekking tot de ongeregeldheden, die in de Kerstdagen in de Oranjestad op Aruba hebben plaats gehad, heb ik de eer U het volgende te melden.

Gedurende de vijf jaren, die ik hier heb doorgebracht, is nooit zooveel gerucht gemaakt als gedurende de Kerstdagen van het afgeloopen jaar. Hij, die dat onverdragelijk getrommel bij dag en bij nacht niet gehoord heeft, moet meer dan doof geweest zijn; ik voor mij, die buiten de kom der Oranjestad woon, heb gansche dagen en nachten van verschillende zijden de trom hooren roeren, en daarom des nachts menig slapeloos uur moeten doorbrengen; denk eens wat hun beschoren is geweest, die in het bevolkt gedeelte der Oranjestad wonen!

Naast het huis van den Heer [1].... .., in het huis van......., heeft men bijna onophoudelijk dagen en nachten tamboer gedanst, en dat terwijl de echtgenoote van dien Heer ongesteld was. Geen wonder dan ook, dat die Heer mij persoonlijk verklaard heeft: dat, als hij geweten had dat er *geen middel* was om dat oorverdoovend geraas te beletten, hij dat tamboer-huis te voren zou hebben afgehuurd.

Volgens door mij ingestelde informatiën, is op de Kerstdagen op de volgende *zeven* plaatsen tamboergedanst: In het huis van..... [Hier worden die zeven huizen met hun bewoners opgenoemd; namelijk; *drie* huizen in de kom der Oranjestad, en *vier* huizen op Raantje. *Red.*] —Op het Raantje is in die dagen het volk slaags geweest, onder een geschreeuw en een gegil dat ik in mijn huis gehoord heb, en heeft zekere Cobi Tromp, zoon van Clara Tromp, eene niet onbelangrijke verwonding aan schouder en aangezicht met een knuppel ontvangen; hiervan is aanklacht gedaan bij den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie.

Nadat op Nieuwjaarsnacht het schot gevallen was, is een troep volk, al schreeuwende en met de tamboer voorop, met geweld de huizen binnengedrongen, om niet eerder te vertrekken dan nadat men den bewoners eene flesch jenever of rum had afgeperst.— H.... heeft minstens twee uren midden in de stad, tusschen het Gouvernementshuis en dat van den Heer ...... staan roepen, zonder dat er iemand is opgedaagd om het hem te beletten. Een ander......., woonachtig aan den Noord, is hier in die dagen bijna dagelijks komen voorbijzwaaien, en die man heeft niet alleen op straat maar zelfs hier in de kerk [op een uur, dat men er niet op bedacht was] staan vloeken en gemeene liederen zingen.

Als deze bijzonderheden niet voldoende zijn om te bewijzen, dat men in de Kerstdagen hier in deze kleine plaats dol heeft huisgehouden, weet ik niet, wat er nog aan moet worden toegevoegd. Volgens mijn inzien kan, in zooveel ongeregeldheid en wanorde, alleen hij, die geen begrip van orde heeft, beweren: dat het hier in de Kerstdagen zeer rustig geweest is.

Door U deze feiten ter kennis te brengen, meen ik aan uw verzoek om inlichtingen te hebben voldaan.

Met hoogachting

UwEdl. Dw. Dienaar

....

NASCHRIFT.

Bij deze feiten dient noodzakelijk iets te worden bijgevoegd voor diegenen, die de toestanden op Aruba niet kennen; dit zal tevens eenig licht verspreiden over de ongeregeldheden gedurende de Kerstdagen. De tamboer, of beter gezegd, de meest dierlijke en onzedelijke negerdans heeft nergens zooveel burgerrecht als op Aruba. Op het punt van algemeenheid is de tamboer in de laatste jaren veel achteruitgegaan: zij is tegenwoordig alleen aan het straatvolk overgelaten. Toch heeft zij niet geheel en al de achting van den beschaafden stand verloren. Bij gelegenheid van Nieuwjaar brengt de tamboer serenade aan het Hoofd van het Bestuur en verder hij hen, die als vrijgevig bekend staan.

Tamboerdansen is op zich zelf reeds door de wet verboden, maar die zaak gaat op Aruba niet door; dáár heeft de tamboer burgerrecht, of liever rondweg gesproken — men durft haar niet aan.

Als men maréchaussées of veldwachters vraagt, waarom zij dat *publiek tamboerdansen* niet beletten (ik noem *publiek* tamboerdansen, als iedereen het huis in kan gaan om te dansen), dan antwoorden zij; „daarvoor hebben wij geen instructiën; zoolang men niet *vecht*, behoeven wij niet tusschenbeide te komen." Of vechten kan uitblijven bij zulk een dans en na bovenmatig gebruik van drank? De politie wacht op het vechten, en als er goed gevochten is, komt zij tusschenbeide!— Ware het niet beter den put te dempen, voordat het kalf verdronken is, en de tamboer te verbieden vóórdat er gevochten is, om dat schandaal van onze maatschappij, dien Afrikaanschen dans van verdienlijkte menschen, uit te roeien? Dit zal echter dán alleen gebeuren, als het geacht Bestuur van Curaçao vlak weg voor altijd en ten allen tijde het tamboerslaan en-dansen op Aruba verbiedt. Mocht dat plaats hebben, dan zullen alle weldenkenden Z. H. Edl. Gestr. den Heer Gouverneur dezer Kolonie ten hoogste dankbaar blijven als voor de grootste weldaad aan de beschaving van Aruba bewezen.

....

---

[1] Op deze en meer andere plaatsen van de Correspondentie werd het minder oorbaar gevonden, de namen van de bewuste personen te noemen. Echter zijn wij bereid ook die, evenals den naam van den Schrijver, des noods aan het Bestuur bekend te maken; zijnde wij hiertoe door onzen achtenswaardigen Correspondent gemachtigd. *Red.*

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, den 13a Februari 1886.

De infanteristen der 2e klasse *W. N. H. Hoge* en *L. C. J. Masseur*, bij de Brigade Maréchaussées alhier gedetacheerd als Marechaussées der 2e klasse.

De Gouvernements Secretaris,

HELLMUND.

MAANDAG jl. heeft Z. D. H. Mgr. H. J. A. van Ewijk voor de zielerust van wijlen den Z. E. Pastoor J. A. TE RIELE in de St. Annakerk een Pontificale H. Mis van Requiem opgedragen. De geloovigen zijn in grooten getale bij dien heiligen Dienst tegenwoordig geweest en hebben aldus getoond, hoezeer zij den arbeid van hun Priestersmissionarissen ook na hun verscheiden uit dit leven weten te waardeeren.

— Hebben wij met erkentelijkheid reeds verleden week melding gemaakt van „de teedere liefde waarmeê vele vrienden den overleden „Pastoor van Westpunt tijdens zijn „kortstondige ziekte hebben bejegend", thans kunnen wij niet nalaten tot hunne eer ook het volgende aan onze Lezers mede te deelen.

Op het einde der vorige week ontving Z. D. Hoogwaardigheid een uitvoerig officiëel schrijven van den Z. E. Heer J. de Vries, pastoor te Barbe. Onder meer bijzondere kennisgevingen, werd daarin hulde gebracht aan de Engelsche Heeren van *New-Town* [Laguna], die, bij het vernemen van de plotselinge ziekte, zich met geneesmiddelen naar Westpunt spoedden, alsmede aan drie Curaçaosche Heeren. Zij weken niet meer van de lijdens- en stervenssponde van den Katholieken Pastoor. Een hunner, een protestantsch Heer, heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt door de hartelijkste zorgen aan den Doode bewezen en de edelmoedige wijze, waarop hij met zijn vrienden voor het bouwen van een grafkelder de noodige maatregelen heeft genomen. Hij liet onverwijld eenige honderden klinkers van de plantage *Knippe* aanbrengen, alsook metselaars en handlangers vandaar ontbieden, zoodat spoedig een waardige rustplaats voor het stoffelijk overschot van den beminden Herder was in orde gebracht. Dankbaar en verheugd zullen alle Katholieken dezer Kolonie en de vrienden van den Overledene de edele handelwijze van genoemde Heeren toejuichen; terwijl wij de eer

hebben: aàn hen en aan allen, die op het verre Westpunt in zulk een onvoorzien en smartelijk geval zooveel blijken hebben gegeven van hulpvaardigheid en liefde, de hooge erkentelijkheid aan te bieden van het eerbiedwaardig Hoofd van Curaçao's Katholieken — van Mgr. H. J. A. van Ewijk.

GISTEREN is alhier, volgens het verleden week door ons medegedeeld program, het heuchelijk feest gevierd van den Verjaardag des Konings. De parade van het Garnizoen en de Stedelijke Schutterij is des morgens uitstekend afgeloopen. Duizenden Curaçaonaars aanschouwden des avonds aan de beide zijden van de haven een fraai vuurwerk, terwijl de versiering van de ferry-boot en de daarop uitgevoerde muziek algemeen naar genoegen was. Eenige schepen en een vrij aanzienlijk getal woningen, waren dien avond geïllumineerd.

Moge het Bestuur en de bevolking van Curaçao nog vele jaren met even veel oprechte vreugde den verjaardag vieren van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning WILLEM III.

NEDERLAND.

Naar het Haagsche Dagblad verneemt, bestaat bij Z. M. den Koning het plan, in een gedeelte van de Scheveningsche Boschjes, tot dat einde aan te koopen, een villa te doen bouwen.

— Z. M. de Koning heeft half-Januari voor Prinses Wilhelmina een verzameling van ruim 50 buitenlandsche zangvogels aangekocht, die in fraaie kooien thans de vertrekken der Kroonprinses opluisteren.

— De heer mr. G. W. Straetmans afgevaardigde voor Maastricht, heeft zijn ontslag genomen als lid der Tweede Kamer en dientengevolge zal 9 Februari de verkiezing van zijn opvolger plaats hebben, en herstemming zoo noodig 22 Februari daaraanvolgende.

— Naar men verzekert, zou ook de heer Pompe Van Merdervoort binnen eenigen tijd zijn ontslag nemen als lid der Tweede Kamer voor Goes.

— Op 15 Januari jl. werd een leening opengesteld der stad Amsterdam, groot 2 millioen, zijnde een deel der leening van 1884 ad 7½ millioen. Den volgenden dag was er voor 60 millioen ingeschreven; dus dertig maal het gevraagde bedrag.

— [Telegr. 7 Febr.] De Nederlandsche Regeering wil een gedeelte van den 4%-staatsschuld converteeren in een van 3½%, en is hierover in onderhandeling met financiëele instellingen.

BUITENLAND.

ROME, 6 Febr.— De Chineesche gezant werd heden op audientie bij Z. H. den Paus ontvangen; de uitslag van dat gewichtig onderhoud was, dat het Vaticaan in het vervolg een vertegenwoordiger zal hebben aan het hof te Peking, en dat China een gezant naar het Vaticaan zal zenden.

LONDEN, 6 Febr.— De graaf van Aberdeen, Lord-Luitenant van Aberdeenshire [Schotland] is tot Onderkoning van Ierland benoemd.

— G. D. Trevelyan, een partijgenoot van Gladstone, zeide in een adres aan zijn kiezers, dat hij het met Gladstone geheel eens is, dat dwangmaatregelen in Ierland niet tot het gewenschte gevolg zullen leiden.— Een ander lid van het Parlement, de heer M. Davitt, roemde Gladstone als den eenigen Engelschman, die moed en bekwaamheid genoeg bezit om tusschen Engeland en Ierland den vrede te bewerken. Toch heeft de tegenwoordige president de Iersche zaak nog niet in haar grondbeginsel en wortel aangedurfd, en de godsdienstige quaestie ter zijde gelaten.

— Den 8n dezer heeft alhier op de Trafalgar-square een monstermeeting plaats gehad onder hoofdleiding van Burns, den kandidaat der Socialisten te Nottingham. Burns besteeg het voetstuk van de Nelson-zuil, en hield daar een heftige redevoering vóór meer dan 125.000 menschen. Toen de gerechtsdienaars den spreker te vergeefs met goede woorden hadden trachten te bewegen om zijn plaats te verlaten, en hem daarna met geweld naar beneden voerden, ging er een ontzettend gehuil en gebrul op uit die woedende menigte. Duizenden drongen voorwaarts naar het centrum (de Nelson zuil); zoodoende wist Burn vrij te komen, en beklom nogmaals het hooge voetstuk [thans triomfeerend zijn rood vaandel zwaaiend] en begon met allen gloed van zijn redenaars-talent de verbitterde schare nog meer op te winden. De politie, inmiddels versterkt, drong op onderscheidene punten tusschen de menigte door en deed haar uiteengaan. Maar nu trokken razende troepen van duizenden Socialisten de aangrenzende straten door, bombardeerden de huizen der aanzienlijke burgers, plunderden en vernielden in de hotels al wat onder hun bereik kwam, en richtten alzoo onnoemelijke schade aan. De politie was machteloos tegenover hen; eerst tegen den avond ging het oproerige volk vrijwillig uiteen.

- De Audley- en de Oxford str. waren getuigen van de hevigste tooneelen. Ongeveer 200 winkels en een tiental club-gebouwen werden beschadigd; 50 woningen geplunderd. De heer Pickett, een vermogen juwelier, werd van zijne kostbaarheden ter waarde van vele duizenden ponden-sterling beroofd. Juweelen, schoenen, kleedingstukken en artikelen van allerlei aard lagen in bonte mengeling over de straten verspreid. Veel daarvan werd door eerlijke lieden in handen der politie gesteld. Ware de politie-macht sterker geweest, dan zou het ongetwijfeld tot bloedige botsingen gekomen zijn.

MADRID, 7 Febr.— Twee der hoofdaanvoerders van den opstand te Cartagena zijn ter dood veroordeeld,

— De politie heeft heden een vergadering van republikeinen ontbonden, wijl een der redenaars als zijn gevoelen uitte, dat de toestand van de monarchie onzeker is.

— In de provincie Cadix, te Tanifa zijn eenige cholera-gevallen met doodelijken afloop voorgekomen.

BERLIJN.— In de Begrootingscommissie van den Rijksdag heeft de vertegenwoordiger der Admiraliteit verklaard, dat, als het plan tot het graven van het kanaal ter verbinding van Noord- en Oostzee niet wordt goedgekeurd, de Duitsche marine ten spoedigste versterkt zal moeten worden, daar Engeland 74, Frankrijk 54; Rusland 20 en Duitschland slechts 13 pantserschepen heeft.

PARIJS, 6 Febr.— De Kamer van Afgevaardigden heeft met 347 tegen 116 stemmen het voorstel der Radicalen voor algemeene amnestie verworpen.

De Parijsche gemeenteraad en de Liefdezusters.

De Parijsche gemeenteraad heeft opnieuw getoond tot welke buitensporigheden de anti-clericale dweepzucht in staat is. Hij heeft in het afgeloopen jaar besloten de liefdezusters uit het gasthuis Cochin te verjagen, en dat niettegenstaande zoowel de zieken zelven, als de geneesheeren, aan de inrichting verbonden, op het behoud dier liefderijke en bekwame verpleegsters hadden aangedrongen. Het bedoelde gasthuis telt 247 zieken; 90 vrouwen en 157 mannen; welnu, al de 90 vrouwen en 132 mannen hebben den raad gesmeekt de zusters te mogen behouden; doch te vergeefs. De anti-clericale dweepzucht maakt die geestdrijvers doof tot zelfs voor de stem hunner lijdende natuurgenooten.

Behalve dit verzoekschrift der verpleegden, was door de overgroote meerderheid der geneesheeren, aan de Parijsche ziekenhuizen verbonden, een adres gericht aan den minister, waarin op het nadrukkelijkst tegen de laïcisatie geprotesteerd werd. De lijst der onderteekenaars bevat drie leden van het *Institut*, een groot aantal leden der Academie voor geneeskunde, in één woord, meerendeels mannen, die zich op het gebied der geneeskundige wetenschap een welverdienden naam verworven hebben. Men vindt onder hen republikeinen van alle schakeeringen, zelfs vrijdenkers, maar allen hebben op grond hunner ervaring verklaard dat, in het belang der zieken, de zusters behoorden te blijven.

Tevergeefs, de anti-clericale drijvers van den Parijschen gemeenteraad die reeds vuur en vlam spuwen op het hezicht alleen van een geestelijk kleed, zijn voor geen rede vatbaar, en het eenparig getuigenis der geneesheeren legde bij hen even weinig gewicht in de schaal als de smeekbede der zieken. Deze laatsten waren „bewerkt,"heetten het en door onwaardige verzinsels trachtte men dit te bewijzen. Welnu, de zieken zelven hebben die aantijgingen weerlegd, door aan Dr, *Desprès* te schrijven; „Wat op ons gewerkt heeft, dat zijn de liefderijke zorgen en de toewijding, waarmee de Zusters ons verplegen."

Maar wat beteekent dat alles tegenover dergelijke dweepzieke drijvers als de leden van den Parijschen gemeenteraad? Wat beteekent dat tegenover een man als Peyron, den directeur van openbaren onderstand, die verklaarde dat de zusters „die zieken goed verzorgen" (het zijn zijn eigen woorden) en daaruit besluit, dat zij verjaagd moeten worden? Er werd dan ook besloten, 1o: dat de laïcisatie van het gasthuis Cochin op 31 December bepaald blijft en 2o: dat ten spoedigste tot de laïcisatie van een paar andere hospitalen zal overgegaan worden!

Het is duidelijk dat de Parijsche anticlericalen geen rust of duur hebben vóór zij alles hebben uitgeroeid wat maar eenigszins aan godsdienst of Christendom doet denken. Kunnen zij daarentegen iets doen om het oude heidendom te doen herleven, dan zijn zij onmiddellijk daartoe bereid: zoo is bijvoorbeeld op voor de som van 193.000 frank, een lijkoven op het kerkhof Père-Lachaise aanbesteed, die geheel op initiatief van het gemeentebestuur en ook op kosten der gemeente gebouwd zal worden. Voor dergelijke dwaasheden heeft men alles over; voor de uitspraak van wetenschap en ervaring, van zieken en stervenden heeft men geen gehoor: dat doet de anti-clericale dweepzucht.

Uit het Balkan-Schiereiland.

Den 5n Febr. heeft Serviё aan elk der Groote Mogendheden op haar gezamenlijke *nota*, waarin op ontwapening werd aangedrongen, eenvoudig geantwoord: dat de Regeering van Serviё kennis genomen heeft van den inhoud dier *nota*.

— Onze vroegere berichten spreken van de goede verstandhouding en zelfs van een overeenkomst tusschen Bulgarije en Turkije. Uit *St. Petersburg* werd evenwel [8 Febr.] geschreven, dat geene regeling van de Turksch-Bulgaarsche quaestie geldig kan zijn, zoo de Mogendheden die niet bekrachtigen.— *Rusland* alleen verzet zich tegen de overeenkomst, welke Turkije met Bulgarije heeft aangegaan.

———o———

BIJDRAGEN

tot de Geschiedenis van het R. K. Geloof in de Kolonie Curacao.

ARUBA (III).

Nu doet zich vanzelf de vraag op, hoe de eerste christenen van Aruba, nadat zij door het woord der prediking in Christus geloofd en door het Sacrament des doopsels in zijne Kerk ingelijfd waren, den christelijken godsdienst hebben beoefend.— Dat in den beginne veel aan de volmaaktheid van het godsdienstig leven zal ontbroken hebben, is natuurlijkerwijze wèl te veronderstellen.— Dit gebrek nogthans moet niet zoo zeer toegeschreven worden aan de Christenen zelven, als wel aan de uitwendige omstandigheden, waarin zij verkeerden. Zonder twijfel hebben de eerste Missionarissen, die hen met het Evangelie en zijne zegeningen bekend gemaakt hebben, de voldoening gesmaakt van te zien, dat het zaad van Gods woord, door hen uitgestrooid, op goede aarde viel; dat door de zalving van Christus. leer het gemoed van een ruw en onbeschaafd volk, werd veredeld en verzacht; dat door de genade-kracht der heilige Sacramenten de harten van dat volk werden gevormd en gesterkt tot het goede; dat eindelijk het volk, dat zij, door Apostolischen ijver gedreven, ter wille van Christus opgezocht en als vervolgd hadden, met het vurigst verlangen bezield was naar hunne komst, en den priester, die Aruba aandeed, als een Engel uit den hemel, met heiligen geestdrift ontving. Maar het gold hier: messis multa, operarie vero pauci; de oogst was groot, doch de werklieden weinig. Hadden de bekeerde Indianen het geluk gehad, dat van den beginne af een priester zich metterwoon onder hen was komen vestigen, spoedig zou een welgeregelde christengemeente tot stand gekomen zijn. Men zou op de eerste plaats voorzien hebben in de behoefte van eene Kerk met benoodigdheden tot den heiligen dienst; daar zou gezorgd zijn voor eene gewijde begraafplaats, om de dierbare overledenen, die in den Heer gestorven waren, te kunnen neerleggen onder de schaduw van het Kruis, ten teeken hunner verlossing en zaligheid; misschien zou men overgegaan zijn tot het oprichten eener school en andere inrichtingen ontworpen hebben, die voor de stoffelijke en geestelijke welvaart van de Indianen dienstig en nuttig konden zijn. Maar, helaas! de omstandigheden waren van geheel anderen aard Slechts van tijd tot tijd kwam een priester als in 't voorbijgaan de geloovigen bezoeken, en dan moesten zij zich tevreden stellen met het onderricht in de voornaamste waarheden des geloofs, met het ontvangen van de meest noodzakelijke Sacramenten, als Doopsel, Biecht, H. Eucharistie en Huwelijk. Inderdaad het was eene heuchelijke tijding, eene verblijdende uitkomst voor de christenen, als zij hoorden, dat aan de reede een schip was aangekomen, waarop zich een priester bevond. Het is dus natuurlijk, dat bij zulk een gebrek aan priesters het godsdienstig leven gebrekkig bleef. Toch zou iemand zich een verkeerd begrip van den toestand dier Christenen vormen, als hij zou meenen, dat zij aanvankelijk gelijk geweest waren aan doolende schapen zonder herder.

De band des geloofs, die alle christenen over de geheele wereld in Christus vereenigt, trok ook hen tezamen en deed hen behoefte gevoelen, om gezamenlijk als met één hart en met eenen mond den God en Zaligmaker te aanbidden, in wien zij geloofden, dien zij beminden. De volksoverlevering zegt, dat zij van den vroegsten tijd af gewoon geweest zijn, gezamenlijk den Rozenkrans van Maria te bidden. Het is licht te veronderstellen, dat de Missionarissen hen van den beginne af die oefening en van godsvrucht hebben geleerd en voorgeschreven, welke het meest geschikt waren om de plaats te vervangen van het bijwonen der H. Mis op Zon- en feestdagen der Kerk. Welnu, de oefening van het gezamenlijk Rozenkrans-gebed leent zich daartoe klaarblijkelijk het beste. Het is niet

bekend, dat de eerste Missionarissen, alvorens op Aruba eene kerk bestond, het H. Misoffer hebben opgedragen, ofschoon zulks met grond kan verondersteld worden; evenmin weet men met zekerheid te zeggen, of de geloovigen vergaderden in eene particuliere wooning, of wel, zooals enkelen beweven, gewoon waren onder een hoogen schaduwrijken boom neergeknield den Rozenkrans te bidden.

Hoe het zij, de christengemeente, zoo als men ziet, bewoog zich in de eerste phase harer ontwikkeling: ofschoon het onbekend is, hoe lang deze ontwikkelingsperiode, heeft geduurd; maar zeker is het, dat de Christen-Indianen in beschaving en godsdienstzin toenamen, totdat eindelijk de tijd aanbrak, waarop hun een meer geregelde vorm van bestuur werd gegeven en zekere godsdienstoefeningen als verplichtend konden opgelegd worden.

[*Wordt vervolgd.*]

NOTICIA.

Ceremonia fúnebre.

Dia Luna pasar Mgr. H. J. A. van Ewijk a ofrece, manera nos a anuncia siman pasar, un Misa di Requiem Pontifical pa descanzo di alma di Muy. Rev: Pastoor J. A. te Riele na Misa di Santa Ana. Un numero grandi di creyente a asisti na e Santo Sacrificio-ai i doena coe esai un prueba, cuantoe nan ta aprecia trabaonan di nan Padernan té despues di nan morto també.

Homenaje.

Si siman pasar nos a papia caba di "percuracion i asistencia koe hopi "amigoe a doena na Pastoor di West-"punt duranti su enfermedad di poco "ora", nos no por laga awé di participa nos Lezadornan lo ké ta sigi.

Na fin di siman pasar Su Ilustrisima a ricibi un carta oficial di Muy Rev: Senjor J. de Vries, pastoor di Barber. Den oter participacion particular, pastoor de Vries ta haci homenage na e Senjores Inglesnan di *New Town* (Laguna), koe a bini unbé coe remedi na Westpunt, ora nan a tende enfermedad repentina di pastoor te Riele; asina mees també ta worde papiar den e carta-ai di tres Senjores, jioe di Curaçao. Nan toer no a separa nan ni un momentoe foi cama di enfermedad ni foi morto di e Pastoor Catolica. Un di nan, un protestant, a hacié particularmente apreciable pa su percuracion cordialnan ná e Difuntoe i pa su manera generoso, coe cual el a toema medida necesarionan pa trahamentoe di un kelder. El a manda busca unbé na *Kenepa* algun cientoe klinker i també metselaar i handlanger, asina koe pronto por tabatin klaar un lugar di reposo, digno di restonan di e Pastoor stimar. Toer Catolicanan di nos Colonia i amigoenan di Difuntoe lo elogia coe gratitud i satisfaccion comportacion noble di e Senjornan-ai; mientras nos tin honor di manifesta, na nomber di Ilustrisimo Hefe di Catolicanar di Curaçao, Mgr. H. J. A. van Ewijk, su sintimentoenan di altoe reconocementoe na é Senjornan-ai i na toer otro, koe a moestra nan benevolencia i amor den un circunstancia asina imprevisto i na un lugar asina retirar manera Westpunt.

Anja di Rey.

Ajera jioenan di Curaçao a celebra e fiesta-ai coe muchoe entusiasmo i solemnidad. Parada di mainta a laga e multitud grandi di hende, koe tabata presente, hopi satisfechoe, pa sobra algun di *evolucion militarnan* tabata hacir coe bastante prontitud. Toer otro partinan di programa di fiesta tabata cumplir coe exactitud, i egecucion di esai tabatin un parti grandi di pueblo riba pia, di mainta té anochi, pa disfruta di e dibercionnan. Coe satisfaccion nos por participa koe toer e fiesta a pasa sin koe nos pueblo tin di lamenta ningun desgracia, koe masjar bé sa tin na festividad publiconan.

¡Dios conserva bida di nos Rey stimar Willem III hopi ajna ainda pa nos Cas Real, pa nos Madre-Patria i pa nos Colonia!

Leon XIII na Von Bismarck.

Segun nos lezadornan sabi, Papa a scirbi un carta na Bismarck na ocasion koe S. S. a condecoré coe Orden di Cristoe. Den e carta-ai S. S. ta manifesta Su gratitud na Bismarck també, na kende S. S. debe e honor di tabata encargar coe reglamentoe di e conflicto di Islas-Carolinas. També S. S. ta agradecidoe na Bismarck, koe a poné na ocasion di egerce un oficio elevar na beneficio di paz, "lo ké no ta absolutamente nada nobo den historia di Santa Silla." Despues koe Papa moestra koe esai ta den espiritu i ser di Papado, apesar di koe ta hopi tempoe, koe nan no ta haci muchoe caso di esai, S. S. ta sigi: "Ma abo, sigiendo francamente bo propio huicio, i huzgando estado di toer cos mas segun berdad koe segun inclinacion di otro, bo no a duda pa pone confianza den Nos imparcialidad."

Na fin di e carta S. S. ta bisa na Bismarck: "Bo conocementoe como Homber di Estado, manera ta generalmente reconocir, a contribui sin duda masjar hopi na criacion di grandeza di Imperio Aleman, i naturalmente bo tin awor pa obheto, sigura estabilidad i desarrollo di e Imperio-ai coe poder i bienestar duradero. P'esai anto bo espíritu penetrante no por a perde di bista, cuantoe medio hende por haja hustamente den manoe di e poder koe Nos ta ocupa, pa mantenementoe di orden politico i civil; principalmente ora e poder-ai, sin ningun strobamentoe, tin toer su libertad di accion. Permiti Nos bai adilanti den porvenir di Nos imaginacion, i considera lo ké a sosode awor como senjal di lo ké lo bini. Afin koe bo tin un prueba palpable di Nos bon disposicion, Nos ta nombrá bo Caballero di Orden di Cristoe, i huntoe coe e carta-aki Nos ta larga pone den bo manoe decoracionnan di e Orden-aí."

Un crimen.

Dia 27 di Januari pasar dos mil hende di trabao, koe a nenga di traha pasobra nan a baha nan ganamentoe, a ataca cas di director di un mina di heroe na Decazeville (departamento Aveyron.- Francia). Nan a kibra porta di e cas i ora nan a drenta, nan a cohé e pober director i tiré na caja foi un bentana haltoe, i ai un multitud di furioso a trapé mata. Un guarnicion koe ta ai-cerca a manda unbé un compañia di soldá riba e mal-badoenan, i té despues di un lucha serio i grandi e soldánan por a logra di restablece trankilidad. Diferente di e perturbadornan di paz tabata matar i masjar hopi di nan tabata heridar den bringamentoe coe e curpa harmar.

Orden di Cristoe.

Un courant di Alemania, *Westfälische Merkur*, papiando di e Orden Papal-ai ta trece na memoria di hende, koe *Orden di Cristoe* no ta solamente di mas haltoe di e cuater ó cincoe Ordennan di Papa; [*Ordine di Cristo*, Orden di Gregorio, Spoor di Oro ó Orden di San Silvestre, Orden-Piana i Orden di Santa Tumba di Jerusalem] — ma tambe [igual coe *Toison di Oro* di Spanja i Austria] Orden di Cristoe ta considerar como di mas haltoe di toer Orden conocir di diferente nacionnan. Despues ta sigi: *Kousenband* di Inglaterra, *Aguila Negra* di Prusia, *Orden di Maria-Theresia* di Austria, *Orden di Huberto* di Bavaria etc. Ademas ta dignoe di observacion, koe Orden di Cristoe ta exclusivamente destinar pa Soberanonan, i koe solamente na algun caso masjar exepcional é ta worde conceder na hende koe no ta Soberano di un Nacion. Ta conocir també koe Orden di Cristoe ta instituir como condecoracion, na anja 1317 pa Rey Dionisio di Portugal, despues koe Orden di templarios tabata suprimi na anja 1312 i koe e Orden-ai a distinguié particularmente na tempoe di bringamentoe contra Moronan di Algarra. Reglamen di Benedicto, koe Papa Juan XXII i Consejo Evangeliconan a senjalá pa e Orden di Cristoe, tabata asina loebidar coe tempoe pa hendenan koe tabata condecor r coe n'é, koe Papa Alejandro VI, na anja 1500, a hité formalmente foi nan. Papa Julio III á uni dignidad di Gran-Maestro di e Orden-ai pa semper coe corona di Portugal na anja 1550; ma na 1797 é tabata secularizar i na 1834 Estado a apoderé també di su bien i producto considerablenan.

Impr. de la Libreria de A. Bethencourt é hijos.